

ZDENA
SALIVAROVÁ
a JOSEF
ŠKVORECKÝ

SPISY JOSEFA ŠKVORECKÉHO

Krátke
setkání,
s vraždou

IVO ŽELEZNÝ

SPISY JOSEFA ŠKVORECKÉHO

**ZDENA SALIVAROVÁ
a JOSEF ŠKVORECKÝ**

**KRÁTKÉ SETKÁNÍ,
S VRAŽDOU**

1999

**IVO ŽELEZNÝ
PRAHA**

Copyright © Zdena Salivarová-Škvorecká
Josef Škvorecký, 1999

KAPITOLA PRVNÍ

v níž Tony Lomnický vypráví o zvláštních poměrech své rodiny a telefonicky se ohlásí dvě návštěvnice

V sobotu mě vzbudilo téměř nelidské vřeštění Nikolky Datlové. Jako každý znal jsem různé děti svých známých, které dovedly vřeštět jak příslovečný pavián, Nikolka však v této nikde nezaregistrované disciplíně musela překonávat světové rekordy. Ačkoliv náš dům je na torontské poměry solidní cihlová stavba z konce století, všiml jsem si, že pod vlivem Nikolčiniých decibelů se rozechvěla ramena větrníku nade mnou na stropě v ložnici.

Už svítalo. Pohlédl jsem na svou ženu Anku vedle na posteli a viděl jsem, že má oči sice zavřené, ale chvějou se jí víčka. Nikolka ji tedy vrací do stavu bdělosti, protože nebýt jejího vřeštění, které nyní přešlo do ječivé fistulky signalizující hysterický záchvat, Anka by spala nejmíň do devíti. Byla sobota.

Vstal jsem, políbil svou ženu na čelo a zdvořile se zeptal:

„Budete si přát snídani do postele, paní hraběnko?“

Anka otevřela oči, zamžourala, protáhla se a formálním hlasem mi odpověděla:

„Jak se můžete tak hloupě ptát, Jamesi. Je přece sobota. Paní Hornová přijde až v půl dvanácté.“

Kadeřnictví bylo už tak zavedené, že si Anka v sobotu vzdycy přispala a svoje nejmávanější zákaznice objednávala na později. S Martou byl problém – v ten den nebyla školka a já rezolutně prohlásil, že dvě holčičky nezvládnou. V podniku tedy od devíti pracovaly jenom dvě zaměstnankyně, Sally a Mária, a paní šéfová chodila až na jedenáctou.

Políbil jsem Anku na ústa, navlíkl jsem na sebe župan a šel jsem dolů do kuchyně.

Totíž: Anka je skutečně hraběnka – ze Zhoře a na Klinštejně – a já, kromě toho, že jsem MUDr. Antonín Lomnický, měl bych – nebýt ovšem pádu Rakouska a historického vývoje po té události – podobný titul: hrabě Lomnický z Lomnic. Naše, na rozdíl od Nikolky, tichá a poslušná dcera Lucinka byla by, nebýt výše zmíněných okolností, komtesa Lucie z Lomnic a Zhoře. Takto je to Lucka Lomnická, moje žena je Anka Lomnická, kadeřnice a majitelka úspěšného salonu krásy, jak se v Kanadě říká oficínám, na rohu Yonge a St. Clair. Já jsem odborný zubní lékař neboli, jak se v Kanadě méně honosně říká, dentista, s licencií, kterou jsem si, na rozdíl od většiny českých zubařů, co přistáli na těchto březích v roce 1968, vydobyl na první pokus.

Mimoto je Anka moje sestřenice. To není výsledek snahy o udržení modré krve v rodině, i když moji i její rodiče náš snatek velice uvítali. Anka se mi prostě líbila, až jsem se do ní zamiloval, a ona tvrdí, že z její strany to bylo taky tak. Znali jsme se od malička, neboť rodiny, jako jsou naše a jiné podobné, se spolu stýkaly za časů, kdy jsme se na křestní nebo oddací list mohli podepisovat plným jménem s veškerými predikáty, a také v dobách pozdějších, kdy jsme to měli zakázané. A pokud vím, stýkají se v Čechách dodnes. V Kanadě je nás českých aristos strašně málo – až na pár vzdálených německých příbuzných –, takže se tolik nescházíme. Občas zveme na večeři vzdálenou tetičku Hubertu von Rahn a jejího veselého muže, která prvním sňatkem s pouhým freierherrem v očích její babičky kněžny von Krummen hluboce klesla. Navíc babička nesouhlasila s freierherrovou zálibou, jež byla dle jejího mínění nebezpečná přes přípustnou míru. Záliba, zprvu pěstovaná v jakémsi spolku aviatiků, ho nakonec za války přivedla do řad Göringovy Luftwaffe, kde se stal stíhacím esem. Jenže když se Freiherr von Kürsten nezabil pádem z nebes, nýbrž se zapletl do nepovedeného atentátu na fýrera, takže zesnul tomu odpovídajícím způsobem, babička se smířila s mesaliancí své dcery a vybavila ji dostatečnými prostředky, aby po válce mohla emigrovat do Kanady

a tam na freiherra zapomněla. To se stalo a tetička se vbrzku dopustila další mesaliance. Její druhý manžel je úspěšný psychiatr, ale taky je to černoch. Sice tvrdí, že nějaký jeho praotec byl v Africe králem, jenže rodokmen nemá, takže pochybuju, že by babičku byl sňatek s následníkem trůnu bez trůnu a rodokmenu potěšil. Naštěstí se mezitím odebrala na pravdu boží.

U některých členů svého rozvětveného příbuzenstva jsem upadl v politické podezření, protože mě po únoru 1948 z medicíny nevyhodili. Studovalo nás tam v té době asi šest a vyloučili všechny, komtesu Czernínovou navíc i proto, že si lakovala nehty na růžovo.

I mě pozvali před komisi. Seděl v ní můj starý známý René Aueršperk, jenž vstoupil do Strany ještě za války, i když za pět minut dvanáct, a kterého si partaj chovala jako kolaboranti příslovečného Žida za přepážkou v koupelně. René byl literárně nadán a ze všech sil se snažil: jeho jméno se objevovalo téměř denně pod články ve stranickém tisku, jež udávaly tón marxistického psaní lidojedského směru. Sotva jsem ho spatřil, řekl jsem si v duchu: „Sbohem, medicíno!“

Komisi předsedal absolvent dělnické přípravy, který se podobal Spejblovi a za svůj skvělý třídní původ nemohl. Později jsem se dozvěděl, že na medicínu vůbec nechtěl, neboť ho jednak nezajímala, jednak neměl na učení hlavu, ale dali mu to jako stranický úkol. Tento Spejbl – jmenoval se Horák – nebyl ve funkci předsedy vyhazovací komise ve své kůži, neustále si otíral zpoceně čelo červeným kapesníkem, jaký jsem jinak viděl jen u Kecala v Prodané nevěstě, a když mě oslovil, díval se mi přes hlavu z okna na dvůr a zdálo se mi, že se začervenál. A hned se dopustil chyby:

„Soudru-“ řekl, zarazil se a pokračoval: „Kolego, jistě pochopíš, že na naší fakultě nemůžeš už nadále studovat, ale můžeš nám být užitečnější třeba v zemědělství. Jako osoba buržoazního původu –“ a tu mě osvítil Duch svatý a já soudruhu Spejblovi skočil do řeči:

„Ale já nejsem buržoazního původu, kolego!“ pravil jsem jakoby udiveně.

„Né?“ podivil se Horák, mou odpovědí vyvedený z míry. „Dyk tady stojíš –“ a začal zmateně šustit papíry před sebou. V jeho světě osoba, která nebyla buržoazního původu, musela být původu třídního, anebo židovského. Pohlédl na mě od ležster, ale na Žida jsem asi nevypadal, takže se vrátil k šustění papíry a znovu si otřel čelo červeným kapesníkem.

Čekal jsem, že teď zasáhne hrabě Aueršperk, ten však mlčel a nasadil obličej Mony Lisy. Pohlédl jsem na třetího člena komise, chlápka s brýlemi, jež jsem odhadl na osmnáct dioptrií. Měl uhrovitý obličej a nos jako rudou bambuli. Tvářil se taky jako ta slavná malba a neříkal nic. Horák stále šustil papíry, nic v nich však nenacházel, tak jsem mu pomohl:

„Já jsem původu aristokratického, kolego,“ pravil jsem pořád jako udiveně. „Ne buržoazního.“

Horák zašilhal po Aueršperkovi, ten se však chtěl vyhnout třídnímu hodnocení, neboť by je někdy v příhodné chvíli mohli vztáhnout i na něho, a setrval ve své masce. Horák tedy pohlédl na chlápka s nosem jak bambule, ale ani v něm nenašel podporu. Zrudl ještě víc a vyřešil situaci tím, že mě zdvořile požádal, abych se z místnosti vzdálil. Tedy jsem se vzdálil.

Asi za dvě hodiny vzkázal po chlápku s osmnácti dioptriemi, že proti mému pokračování ve studiu medicíny nejsou námitky. Stal jsem se tedy posléze zubařem, oženil se s Ankou, která tou dobou byla už vyučenou kadeřnicí, a protože do jejich podniku – Hygie, n. p. – chodila se krášlit nová aristokracie včetně prvních dam (tehdy se jim ovšem tak neříkalo), bylo to kadeřnictví nepostradatelné a Anka nepostradatelná v něm. Nejen proto, že měla pro ondulování vlasů mimořádný talent, ale také ji tam zahlédl ministr Kopecký, provázející manželku, a jal se ji zvat na soukromá filmová promítání amerických filmů do Valdštejnského paláce. Díky ministerské konexi jsem i já jednak zhlédl všemožné americké novinky, v kinech tehdy nedostupné, jednak mi dali umístěnku do zubního střediska na Malé Straně.

S chlápkiem s dioptriemi jsem se nakonec skamarádil,

neboť bydlel na Malé Straně a přišel si ke mně dát spravit chrup. Ukázalo se, že je to idealista, do Strany vstoupil v roce 1943, když mu gestapo popravilo otce, hned po válce začal mít ideové pochyby, když viděl, kdo všechno se stává soudruhem, a nakonec ho ze spolku vyhodili pro trockismus. V mé komisi tenkrát dokonale zamotal hlavu předsedajícimu Horákovi přednáškou o zvláštním postavení aristokracie v naší dnešní dichotomní společnosti, a že stojíc mimo její třídní strukturu, je neškodná. Aueršperk opět mlčel. Správně odhadl, že by pro něho jako pro bývalého hraběte z Auerbachu nebylo radno zaplétat se do ideologických debat s marxisticky honěným MUC Švábem. MUDr. Švábovi jsem po letech ošetření chrupu nedokončil, neboť ho zatkli. Zuby mu dodělal nějaký vězeňský doktor, a teprve po deseti letech, když ho pustili, mohl jsem mu je dát do pořádku. Byla to fuška.

Předseda Horák nějak – řekl bych, že po stranické linii – medicínu dostudoval, ale nepraktikoval ji. Stal se administrativním ředitelem nemocnice v Krči a potom pokračoval v ředitelské kariéře na jiných ústavech, které nakonec už neměly s medicínou nic společného. V roce všeobecného pomnutí se přidal k Dubčekovi a skončil jako noční hlídač v Ústředních skladech ČKD. Tam ho zavraždili nějaký nikdy nevyptávaní zloději.

Sešel jsem tedy do kuchyně, kde už seděla Marta s Nikolou, již konečně zacpala ústa potravou zvanou – podle krabice na stole – Choco. Přítomnost tohoto dobrého skutku pod naší střešou už mě silně dráždila. S Ankou jsme se několikrát pohádali a jednou, když jsem jí vmetl do očí, že přece dobře zná hlubokou pravdu naší doby, podle níž každý dobrý skutek musí být po zásluze potrestán, chtěla ode mne odejít a uchýlit se do rozsáhlého domu tetičky Huberty von Rahn, nyní White. Naštěstí byl Dr. White na nějaké konferenci v Evropě, vzal s sebou manželku a dům byl pod četnými zámky.

V Kanadě totiž buď byla bytová krize, nebo Marta Datlová

měla na bydlení nároky německých poadenauerovských zbohatlíků. Anna ji na odpoledne často uvolňovala z práce, aby šla hledat byt. Jestli jej skutečně hledala nebo dělala něco jiného, nevím. Fakt je, že až dosud nic vhodného nenašla. Bydlela u nás v suterénu už tři měsíce, a protože tam byla z nějakých důvodů výborná akustika, Nikolčiny zvukové projevy nám poznamenávaly ve dne klid, v noci spánek.

Zeptal jsem se:

„Co budete dnes dělat?“

„Nebojte se, pane doktor, tady smrdět nebudem,“ pravila Marta. „Je hezky, pudem do zoologický, a dyž nebude pršet, tak na Masaryktown a tam se budem flákat až do tomboly.“

„Takže se uvidíme až večer?“

„Jo. V Masaryktownu.“

Masaryktown byl rozsáhlý pozemek zakoupený předválečnými emigranty na spekulaci, která se vyplatila. V době koupě byla Scarborough osada daleko na severovýchod od Toronta a pozemky se tam prodávaly po pár dolarech za hektar. Poválečný boom udělal z osady předměstí velkého Toronta a za těch pár dolarů by tam dnes člověk mohl koupit snad jen hlínu do květináče.

Podnikavci z české komunity, sdružení ve spolku s klamně akademickým názvem Masaryk Memorial Institute, vybudovali na rozsáhlém pozemku kapli v přírodě, sloužící – dávno před ekumenickým hnutím – všem náboženstvím v komunitě zastoupeným. Vedle kaple sokolské hřiště na prostná a několik pláček na volejbal, plavecký bazén a chatičky pro letní skautský tábor, kde se české děti místo shánění bobříků odvahy učily s nevalným výsledkem česky. Větší část zbylých pozemků prodali scarboroughskému golfovému klubu za obnos Masaryk Memorial Institutem přísně tajený, začali vydávat český čtrnáctideník a uvažovali o postavení pomníku prezidentu Masarykovi. Místo toho postavili rozsáhlou hospodu, kde se jednou týdně hrálo bingo a občas se tam pořádaly tancovačky s tombolou. Když do Kanady přišli první uprchlíci před komunismem, počali uvažovat o postavení pomníku obětem komunismu, a protože hospodu už měli, pomník se uskutečnil.

Ten večer byla na Masaryktownu tombola a museli jsme se tam objevit. Bude tam většina Ančinyých zákaznic i většina mých pacientů, takže nepřijít bylo by jak společenské, tak obchodní *faux pas*. Nebyl jsem tím zrovna nadšený, tím spíš, že Marta se tam chystala taky.

Nechtělo se mi konverzovat s tou osobou, jejíž holčička ráda skákala do řeči, a tomu nezabránilo ani Choco. Schoval jsem se tedy za noviny a naslouchal jsem, co se za tou papírovou ochranou děje. Nikolka tam zřejmě dojedla, rozječela se z důvodu mně neznámého, pak její jakot slábnul a já odhadl, že jdou do basementu. To se mi vbrzku potvrdilo, neboť řev opět zesílil a začal znít dutě. Ozýval se i Martin pronikavý hlas, potom plácnutí, Nikolčin řev se rozduňl ještě víc a já najednou za sebou uslyšel sladký hlásek:

„Dobrejtro, tati!“

Obrátil jsem se a tam stálo naše dítě doslova jako obrázek. Lucinka měla husté zlaté vlásy, hnědé oči, růžovou pusou, která naznačovala, že až ji takové věci začnou zajímat, budeme s ní mít potíže. Zatím však to byl andílek. Kolega genetik profesor Philip ji dokonce jednou předváděl svému semináři na zdejší univerzitě jako ukázkou, jak generace příbuzenských sňatků mezi aristos, jež v populárním povědomí vedou ke vzniku pyskatých Habsburků a hemofilických carevičů, mohou též vést ke vzniku andílků jako naše Lucinka.

A Lucinka měla i andělské vlastnosti: byla pravým opakem rozeřvané a agresivní Nikolky – hodná, poslušná, mírná, usměvavá atd. Kupodivu se z nich staly velké kamarádky. Naštěstí – nebo taky naneštěstí – vzájemný vliv na sebe neměly.

Políbil jsem dcerušku na čelo, Lucinka vylezla na svou židli a řekla:

„Nikolka zase ječí. Říkala jsem jí, že nemá ječet, a ona mi dala facku!“

„Lucinko!“ zvolal jsem. „A vrátilas ji?“

Lucinka zavrtěla zlatými kadeřemi.

„Ne. Já ji mám ráda.“

Tak to byla naše Lucinka. Pustila se rovněž do potravy zvané Choco a hlas z podzemí konečně ustal. Za chvíli

se objevila Marta s Nikolkou, jež měla pusou zacpanou tentokrát velkou tyčinkou Marsbarem.

Vtom zazvonil telefon. Odešel jsem k němu do obýváku, takže jsem neviděl, co se děje v kuchyni.

„Dr. Lomnický.“

„Prosím vás,“ ozval se tichounce ženský hlas. „Já bych – prosím vás, jste si jistě, že nejste odposlouchávané?“

„Jsem tu sám. Moje žena ještě spí.“

„Tak to nemyslím. Já myslím, jestli vás neodposlouchává – no však víte!“

Nevěděl jsem, až za chvíli mi to došlo.

„Dáma je z Prahy?“ zeptal jsem se. A hlasem, jaký jsem používal na pacientky trpící strachem z injekční jehly do dásně, jsem pravil: „Nebojte se. To se tu nedělá.“

Neznámá chvíli mlčela, pak zabroukala:

„No – když to říkáte vy, pane doktore – ale nikomu neprozradte, že jsem volala!“

„Čestné slovo! Mimoto ani nevím, jak se jmenujete.“

„Já – já –“ pravila neznámá z Prahy váhavě, „jsem kamarádka s vaší ženou – s Ankou. Ale dyž eště spí –“

„Vzbudím ji, je už stejně pozdě. A co jí mám říct, kdo volá?“

„Veronika. To stačí.“

Položil jsem sluchátko a šel jsem do kuchyně. Seděla tam už jen slzící Lucinka.

„Co se stalo, drahoušku?“

„Nikolka na mě vyplázla jazyk, když odcházely!“

„Tak až přijdou, vyplázni ho ty na Nikolku,“ poradil jsem dceři, ačkoliv jsem věděl, že takovou věc Lucinka nikdy neudělá, a vyběhl jsem do ložnice.

Následující půlhodinu jsem strávil v kuchyni s Lucinkou, které jsem musel pomáhat luštit křížovku v místních českých novinách Nový domov. Ač pouhých pět let stará, uměla číst. Z obýváku zněl nadšený hlas mé ženy, jež se na telefonu vybavovala s Veronikou z Prahy. Matně jsem si vzpomínal, že nějaká Veronika tam v družině Ančinych kamarádek existovala, ale jenom matně.

„Co je to anglicky psek na šest písmen?“ zeptala se Lucinka.

„Co je to *česky* psek na šest písmen?“

Trvalo nám půl hodiny, než jsme zjistili, že „psek“ je český tisková chyba a anglicky se to řekne „doggie“.

Ve dveřích z obýváku do kuchyně se objevila rozčuchaná Anka a oči jí zářily:

„Představ si –“ a vtom zazvonil telefon znovu, Anka udělala čelem vzad a hnala se k němu do obýváku, odkud se vzápětí ozval její hlas stejně nadšeně jako předtím.

Příští půlhodinu jsem strávil nevědeckým poučováním své dcerušky, že děti nosí čáp.

„A kdo je nosí v Kanadě, tati?“ zeptala se. „Já jsem tu žádné čápy neviděla?“

„V Kanadě? V Kanadě je nosí – kardinál. Víš, ten červený ptáček, co k nám lítá na zahradu.“

Lucinka se zamyslela, pak řekla:

„Ten by je neunes. Je moc mrňavej.“

„Děti jsou taky mrňavý,“ pokusil jsem se před ní zatajit, jak to opravdu je, a ona řekla:

„Nikolka povídala, že maminky nosí děti v břicho a ony jim pak vylezou mezi nohama. Nikolka povídala –“

Do kuchyně vstoupila Anka s rozzářenýma očima a zvolala: „Představ si –“

Stalo se prostě to, že první volající, Veronika, byla v Kanadě s Čedokem a odvážně k nám chtěla přijít na návštěvu, ačkoliv stýkat se s emigranty měli přísně zakázané. Druhá volající byla Líza Kopyto z Bostonu, která se s manželem Abrahamem právě ubytovala v Royal York Hotelu, kde má Abe obchodní lunch s partnery. A že nás zvou na večeři.

Večeře kolidovala s tombolou v Masaryktownu.

To jsem uvítal a rozhodl jsem se, že před obchodními zájmy dám přednost večeři s Lízou a s Abem Kopytem, Čechem česky už nemluvicím, neboť do Ameriky se přistěhoval jeho pradědeček ještě před občanskou válkou, aby se tu živil stavěním věžních hodin na kostelech. Protože Amerika byla tehdy ještě velice zbožná, hodně z toho řemesla zbohatl.

KAPITOLA DRUHÁ

v níž se Anka zamýšlí nad psychologií dětí a nad tím, kam jít dřív, co všechno stihnout a co si vzít na sebe

Řev zezdola mi každé ráno drásal nervy. Marta, zkušená kaděrnice, češe své dítě. Nevím, jestli jí vlasy rve hřebenem nebo pohrabáčem. Pokaždé mě napadne: ...když hlavičku češe, krev potůčkem teče... A pokaždé slyším Martu křičet:

„Drž, parchante, nebo ti dám pár facek! Nech toho! Sed!“ Copak se musí pořád křičet? Budu si s ní muset promluvit. Vidím na Tonym, jak je podrážděný a jak se ovládá.

„Mami, co je to parchante,“ ptala se mě Lucka. „A proč ona pořád tak brečí?“

„Parchant je, Lucinko, moc ošklivé slovo a nikdy ho neříkej.“

„Ale co to je parchante?“ naléhala. „Nikolka to taky říká panence. Včera ji chytla za nožičky a mlátila s ní o zem a křičela ‚Ty parchante, já tě zabiju‘, až panence ulítla hlavička. Marta jí za to nařezala na prdel.“

„To taky neříkej, Lucinko, taková slova způsobná holčička nepoužívá.“

„Nikolka je ale používá. A taky používá, že jednou mámě nakope její prdel, až jí naskoče jelita.“

Zdělala jsem se, nevím už pokolikáté. Bože můj, všechno jsem si představovala jinak. Teď už jenom hlídám, co zase Lucka od Nikolky pochytila.

Když mi Marta napsala, že je rozvedená a má dcerku ve věku naší, těšila jsem se, že Lucka bude mít kamarádku a péči o děti si s Martou rozdělíme. Nějakou dobu se to dařilo. Daly jsme holčičky do stejné školky a střídavě je tam vozi-

ly a odváděly domů. Snášely se dobře. Občas se mi jenom zdálo, že Nikolka Lucku trochu dominuje a Lucinka ji poslouchá jako pejsek. Teď už si nejsem jistá, jestli Nikolka není skutečně parchant.

O Nikolčině otci nechtěla Marta mluvit a já se nevyptávala, připadala bych si jako nějaký kádrovák. Doporučení z uprchlické mise ve Švédsku mi stačilo. Dnes vidím, jakou jsem udělala botu. Už od začátku mi každodenní řev při česání rval uši. Přece to dítě nekřičí jen tak pro nic za nic. Pak jsem na to přišla. Jednou jsem ji pohladila po hlavě: navrch měla vlásky ukartáčované, ale pod nimi hrboly a zcuchaniny. Žvejkačka. Napadlo mě, jestli si Nikolka nelepí do vlasů žvejkačku schválně, aby naštvála matku. A vzpomněla jsem si, co jsem si přečetla v různých magazínech, které předplácím pro zákaznice, aby se při čekání nenudily. O dětské agresivitě, vztazích láska-nenávist zejména u děvčátek žijících s matkou bez otce, o dětské sexualitě a dostala jsem o Lucku strach. Zejména když jsem si všimla, jak se Nikolka dovede naprosto žensky povalovat na gauči, dávat nohu přes nohu, přehazovat vlasy a mrkat řasami jako filmová hvězda.

„To má z televize,“ pravil Tony a mávl rukou. „Dneska máš sex i v reklamách na plíny.“

Dívání na televizi jsem tedy silně omezila a začala jsem přísně kontrolovat, na co děti koukají. Na co ale koukají, když nejsem doma, jsem těžko mohla ovlivnit. Marta jim asi dovolí všechno, aby měla pokoj.

Když jsme sem do Kanady přišli, měli jsme dva poloprázdné kufry a příruční kabelu, kterou bych nedala z ruky ani za nic. V ní jsem pro případ největší nutnosti měla pár skvostných šperků, které se mi podařilo zachránit z dědictví po rodičích. Šly z generace na generaci po nejméně dvě století a jejich cena netkvěla pouze ve zlatě a drahých kamenech. Vyrobili je vyhlášení umělci a nosily je naše babičky a prababičky. Nikdy

bych tento poklad neprodala, jedině snad, kdyby nám šlo o holý život. K tomu naštěstí zatím nedošlo. Díky Tonymu a mé prosperující oficíně se nám začalo brzy dařit dobře. Máme domek, tři ložnice, obývací, velikánskou kuchyň a obyvatelný sklep, kde je kromě prostorného pokoje prádelna a odložiště kufrů, luxu, náradí a všech věcí, co překážejí. Taky tam mám na věšáku šaty, do nichž jsem ztloustla, a pořád doufám, že zase zhubnu. Už tam ovšem visí pár let a přibývá jich, přibývá. Snad až Lucinka doroste a zase budou v módě modely mého mládí.

V mém kadeřnictví jsem brzy zjistila, že na všechno sama nestačím. Zejména ne, až je budu chtít rozšířit o další služby – manikúru, pedikúru, masáže obličeje atd., které opravdový salon krásy musí poskytovat. Zprvu jsem kromě obskakování dámských hlaviček zametala, čistila hajzlík, myla umyvadla, prala ručníky a pleny, vedla účty a všechno ostatní sama. Zákaznic mi přibývalo, a tak jsem najala pomocnici, jednu šikovnou Portugalku. Mají dobrou pověst, která se potvrdila. Mária byla nejen pracovitá a spolehlivá, ale i milá a hezká. Avšak ani s Máriou jsem nestačila všechno zvládnout.

„Potřebuješ sekretářku. Nemůžeš od zákaznic běhat k telefonu, pak k pokladně, pečovat o přísun všelijakých těch vodiček a šamponů, čistých ručníků... Já taky neodbívám od pacienta, když zazvoní telefon nebo nějaký dodavatel.“

Tony měl sekretářku Robin Simpsonovou a o administrativu ordinace se vůbec nemusel starat. A to mu ještě stačila asistovat v ordinaci. Robin měla dceru, která právě vyšla ze školy a sháněla džob. Tak jsem přišla k Sally, veselé osmnáctileté naivce ze slušné rodiny.

Když se po čase ukázalo, že můj podnik by mohl uživit ještě jednu sílu a s ní obsloužit ještě větší klientelu, dala jsem si inzerát do krajanského tisku. Ozvala se mi česká křesťanská mise ze Švédska a vřele mi doporučila Martu Datlovou, vyučenou kadeřnici, a jako na zavolanou současně manikérku

a pedikérku. Tenkrát se zase ukázalo, jak je svět malý. Když jsem se o svém problému se zaměstnanci zmínila v krajanské společnosti a že mi to snad vyjde s tou Datlovou ze Švédska, řekl Jirka Kosa:

„Datlová? Nemenuje se Marta? Tak tu znám z Prahy. Prima holka a prej výborná kadeřnice.“

V dopise, kterým se mi představila, na mě udělala dobrý dojem. Napsala, že nechce zůstat v Evropě tak blízko všemu, od čeho utekla. Myslí na budoucnost svého dítěte a Kanada se jí zdá ideální a bezpečná. Navíc jsem dostala dobrý pocit, že příslibem zaměstnání pomůžu jedné české holce. Stálo mě to ovšem spoustu času a námahy přesvědčit imigrační úřad, že potřebuji právě tuto a žádnou jinou, pro odborné kvality, které tady mezi Kanaďankami najít nemohu. Na to mi nesedli. Nakonec jsem tedy Martu lživě prohlásila za svou sestřenici a složila kauci tři tisíce dolarů.

Přijela překvapivě brzy. Elegantní, v koženém kostýmu, hodně nalíčená, pěstěné nehty, kožené kufry a tašky, vypadala spíš jako bohatá příbuzná než jako pomocnice v kadeřnictví. Mně se líbila, ale když ji uviděl Tony, jenom tiše hvízdal a zašeptal „No těpic.“ Asi hned věděl své.

Dohodli jsme se, že ji necháme bydlet u nás, než se trochu rozkouká, pak začneme hledat byt. Objížděla jsem s ní po večerech a víkendech Toronto, ale nic se nehodilo. Co bylo pěkné, bylo drahé, co bylo levné, se jí nelíbilo. A tak u nás obě zůstávaly na neurčito. Nebýt událostí, které se na nás navlily, rozkoukávala by se Marta po vhodném bydlení dodnes.

Jinak ale byla rozkoukaná ráz dva.

Tu sobotu byl od rána zmatek.

„Volá tě Veronika z Prahy,“ přišel mi říct Tony ráno do ložnice, když jsem se zvolna probírala k životu. Soboty a neděle miluju, Tony je hodný, vždycky vstává brzy, a tak po ránu obstará Lucinku a mě nechá, abych si pospala dýl.

„Veronika?“ vyskočila jsem. „Z Prahy?“

„Ne z Prahy. Volá z Toronto.“

Veronika! Moje stará kamarádka ze školy. Bafla jsem telefon.

„Ahoj, Verunko, kde bydlíš, já pro tebe přijedu.“

„E-e radši ne, já jsem tu s Čedokem. Aby mě s tebou někdo neviděl. Volám z budky, z hotelu se bojím.“

„Tak si vem taxika a přijed' hned.“

V mžiku jsem byla v koupelně. Napadlo mi, jak si Veronika, sirotek z nalezince a pomocná knihovnice, mohla dovolit jistě ne laciný zájezd do Kanady – ale to už mě volal Tony k telefonu znovu. A zase překvapení. Jiná moje stará kamarádka Líza z Bostonu přijela s manželem do Toronto. Zvou nás dnes večer na večeři.

„Dneska má Ejb lunch s partnery a zejtra po konferenci odjíždíme.“

Takže dnešní program se bude muset změnit, ač jsme měli naplánováno, že se po dlouhé době zase jednou ukážeme mezi krajany.

Rychle jsem se oblékla a vyběhla před dům vyhlížet Veroniku.

Usadily jsme se s kafem a lahví koňaku v obývací a hned nám bylo, jako bychom se viděly naposled včera. Veronika se za těch pět let vůbec nezměnila. V obličeji pořád ani hezká, ani ošklivá a po těle stejně výstavní. Vždycky jsem si přála mít její figuru.

„Dámy, nechám vás o samotě,“ řekl Tony, když nám nalil koňak. „Pěkně si popovídejte, ale radši se moc nenalízněte, je teprve ráno. Já se půjdu věnovat dceři.“

Dcera stála ve dveřích a zvědavě koukala na návštěvu. Veronika užasla. Tak krásné dítě ještě neviděla.

„To jsem nevěděla, že máte holčičku.“ Podaly si ruku a Lucinka udělala pukrle. „Komteska se nezapře,“ pravila Veronika.

„Přivezli jsme si ji v košíku, když jí byly dva měsíce.“

Narodila se v červenci před invazí. Tady jsme od září osmašedesát, Kanadani nás sem pustili rychle.“

„To já už byla v Krumlově.“

„V Krumlově? Ty, pražská holka, jsi šla do maloměsta?“

„Uvolnilo se tam místo knihovnice a mně se v Praze přestalo líbit. Dobře jsem udělala. Ušetřila jsem si ty nerváky, co přišly o rok později. Prověrky a vůbec to ovzduší rok dva po invazi, tu normalizaci. V Krumlově se to nežralo tak horký. Byla jsem ráda, že jsem šla, kam se nikdo moc nehnal. A do Prahy si občas můžu zajet, když mi chybí.“

Nejspíš tam jezdí shánět nějakého manžela, pomyslela jsem si a zeptala jsem se:

„Jak ses dozvěděla, že jsme v Kanadě?“

„Tys už asi zapoměla, že u nás se ví o každém všechno. A často i víc než všechno. O vás se říká, jednak že jste ztroskotali a že se vám rozpadlo manželství, a jednak že jste šíleně bohatí, protože se o vás postarala vaše příbuzná šlechta na Západě, máte jachtu, vilu na Bahamách, letadlo, kterým lítáte z Kanady na svůj zámek v Bavorsku, a z tebe je prej nesnesitelná milostpanička.“

Usmála jsem se. Ještě jsem nezapoměla, jak se člověku jeví svět ze stojatého rybníka, z té žabí perspektivy lidí za plotem. Mně se tady perspektiva radikálně změnila a na svět se teď dívám spíš jako z letadla, třebaže ne z vlastního.

„Když se situace trochu uklidnila, začal Čedok pořádat hromadné zájezdy do Ameriky. Tak jsem se rozhodla, že taky pojedu. Abych tě zas viděla, Anko, i když ty zájezdy jsou strašně drahý. Ale měla jsem dost našetřeno, to víš, v Krumlově člověk neutratí jako v Praze.“

Že by jela na tak strašně drahý zájezd, jen aby viděla mě, o tom jsem dost zapochybovala. Byly jsme opravdu dobré kamarádky, ale spíš bych řekla *cherchez l'homme*. Co ji znám, Veronika se mermomocí chtěla vdát. Honila chlapy, ale doma žádného neuhnala. Tak třeba doufá, že potká nějakou šikovnou partii mezi zazobanými exulanty a vyvdá se ven. Hned se mi začalo honit hlavou, koho takového znám, a že bych jí ho mohla připostrčit. Veronika řekla:

„Taky je tady prej Vodička, Helena Bicanová a snad Hájek...“

Vyjmenovala ještě několik lidí, a nebyly by to Torontovičky nad Ontárijkou, abych o nich nevěděla.

„Vodička a Hájek se oženili s dvojčaty z Thajska. Moc si libují, jaké mají poslušné a pořádné manželky. Venca Šťastný odešel na Yukon a dělá tam kuchaře. Často píše, protože se tam cítí osaměle.“

„A co Závora? Ten se ještě neoženil?“

„Ten fyzik? Já nevím, ale můžeš mu zavolat.“ Pomyslela jsem si, že jsem Veroniku odhadla správně. „Závora zůstal u svého a má se bezvadně. Pracuje pro Hydro v nukleární elektrárně v Pickeringu. Standa Kohout – tohos přece taky znala –, tak ten má instalátérskou firmu. Všem se vede celkem dobře. Akorát Řezníček měl v rodině tragédii. Byli jedni z prvních, co si koupili auto, a hned druhý den se mu v něm žena zabila. Zůstal sám s dítětem a dal se na pití. Měla bys mu zavolat,“ pravila jsem úlisně jako pravá kuplířka a jala jsem se listovat ve svém adresáři, kdo by se ještě hodil. Některé Veronika znala a zapisovala si jejich telefony.

„Všecky je asi neobvolám. Na Toronto máme jen dva dny, pak jedeme do Montrealu, do New Yorku, do Bostonu – no a pak zase víš kam.“

„Počkej, tady je Blanka Kulhavá, tý zavolat nechceš? Jeden čas jste se přece hodně kamarádily.“

„Nojo, Blanka. Jak se jí vede? Pořád je s Petrem?“

„Proč by neměla být?“

„Já jen že... ona na něj děsně žárlila, a tak kvůli tomu trochu ochladlo i naše přátelství. Já jí ale zavolám.“ Zapsala si číslo do svého miniaturního notýsku. Pak stránku vytrhla a řekla: „Hele, dej mi kus papíru, víš, kdyby náhodou... oni jdou při prohlídkách lidí, co se vracej ze Západu, hodně po kalendářích a zápisnících, chápeš? Přece jim nestrčím pod nos seznam svých známých emigrantů. I s telefonama.“

„Blanka má dobrej job, vede oddělení keramiky a porcelánu u Birkse, to je nóbl klenotnictví. Šperky, křišťál, vzácný porcelán a tak. Petr se taky dostal k oboru, pracuje pro